

Akinek itt van a világ közepe

Biharország kulturális életét meghatározó szakember **Kolozsvári István** néprajzos muzeológus, kulturális menedzser, a többi között a Bihari Népművészeti Egyesület és a Berettyóújfalui Települési Értéktár Bizottság elnöke, a Népművészeti Egyesületek Szövetségének alelnöke.

Mozgalmas esztendőt tudhat maga mögött, pedig még koránt sincs vége. A kulturális és népművészeti területen végzett munkájáért idén március 15-én Magyar Bronz Érdemkereszt állami kitüntetést vehetett át Budapesten, a Komádi Városi Önkormányzat pedig Barsi Dénes-díjjal ismerte el a bihari kisváros érdekében kifejtett közművelődési, közgyűjtésményi és kulturális szervező tevékenységét. A díjat augusztus 5-én adták át, a város napja alkalmából megrendezett ünnepi képviselő-testületi ülésen. Kolozsvári István Berettyóújfalu kórházában született, de a szülői ház Komádi-ban van.

Kolozsvári István szívvel-lélekkel áll a kultúra szolgálatában. Múzeumok majálisa, 2015 – a Nemzeti Múzeum lépcsőjén

A szerző felvétele

– Itt jártam általános iskolába. Nekem a világot abban az időben Komádi jelentette, itt volt leszúrva a bot, itt volt a világ közepe, mint a mesében. A Lengyel Zsuzsa tanárnő által vezetett helytörténeti szakkör záró kiállítása a Bihari Múzeum figyelmét is felkeltette, és mi, gyerekek meghívást kaptunk a Berettyóújfaluban szervezett Bihari Honismereti Táborba, én magam pedig éltem is a lehetőséggel. A tábor bázisa abban az időben a Szabó Pál Kollégium volt. Szinte állandó résztvevője lettem a honismereti tábornak. Kezdetben mint diák, majd segítő, és az idő teltével a szervezésben is részt vettem. A Körösvidéki Múzeummal való kapcsolat folytán a táborban sokáig váradi gyerekek is nyaraltak, magyarok és románok egyaránt. Szinte minden alkalommal átmentünk a határon is. Kétszer – vizonzásul – Kiskóhn is táboroztunk a kempingben. Nekünk, alföldieknek nagy élmény volt a hegyek látványa. Jó pár évvel később, már Berettyóújfaluban dolgozva, egy Biharral kapcsola-

Fotók: magánarchívum

A Magyar Bronz Érdemkereszt átvételekor 2022. március 11-én a Pesti Vigadóban. A díjat átadja Latorcai Csaba, az Emberi Erőforrások Minisztériumának közigazgatási államtitkára

(folytatás a következő oldalon)

Akinek itt van a világ közepe

(folytatás az előző oldalról)

➤ tos átfogó műveltségi vetélkedőt szerveztünk, amire a határ mindkét oldaláról érkeztek csapatok. A megmérettetést a nagyváradi Kecse Gabriella tanítványai nyerték, és nekik is a táborban való részvétel lett a jutalmuk. Ők is visszatérőkké váltak, sőt általuk az egyik évben Biharfélegyháza volt a tábor bázisa. Az együttműködésünk azóta is tart, több területen is.

– A szülőföld múltjának kutatásával, a tárgyi és szellemi hagyományok feltárásával és éltetésével egy életre elkötelezte magát, mikor a Debreceni Egyetem Néprajz Tanszékére jelentkezett...

– Biharország és a Sárrét múltjának teljességben történő értelmezését két olyan tanáregyéniségnek köszönhetem, mint Dénes Zoltán egykori újríró és komádi plébános – ő nemcsak Debrecenben tanított, hanem Pécsen, Szegeden és Nagyváradon is –, a másik meghatározó szakember pedig Dankó Imre korábbi megyei múzeumigazgató volt. Ők ott voltak be ezzel a szemlélettel. Nagyon örültem, hogy a szabadidőm jelentős részét velük tölthettem, mert számomra ez volt az igazi szabadegyetem. A látásmód vagy a rálátás, ahogy megközelítették a dolgokat, arra ösztönöztek minket, hogy ne legyünk szűklátókörűek. Amikor a néhai Szabó György polgármester lehetőséget adott Komádiban, hogy az akkor formálódó közgyűjteménnyel foglalkozhassam, szakmai útmutatásért Dankó Imréhez irányítottak. Köztudott róla, hogy óriási múzeumépítő volt, és a tudományos közlések, kiadványok, folyóiratok kiadásának motorja minden állomáshelyén. Amikor megkérdeztem, hogy segítené-e, visszakérdezett, hogy Molnár Balázs írásait ismerem-e. Láttam rajtam, hogy

Az idei Partiumi Szabadegyetem egyik rendezvényén a berettyóújfalui Bodorka Népmesepontban

Kiállítás-megnyitón Berettyóújfaluban 2016-ban. Rákóczi Jenő plébánossal és Majláth József református lelkésszel

Fotó: Clavoi Andrea

igen szolidak az ismereteim, ezért otthagytam. Nagyon csalódott voltam, de néhány nap múlva megcsörrent a telefon, és megkérdezte, mi lehet segíteni. Addigra már utánanézttem, hogy milyen írásai jelentek meg Molnár Balázsnak, a Néprajzi Múzeum egykori, komádi születésű munkatársának. Azóta az önkormányzat, a Molnár család és a Néprajzi Múzeum közösen tesz erőfeszítéseket annak érdekében, hogy munkássága ne menjen feledésbe. Alkalmi kiállítást állítottunk össze az első Molnár Balázs-émléknappra 2016-ban, és emléktáblát is avattunk a helytörténeti gyűjtemény új otthonának homlokzatán. Dr. Dénes Zoltán atyával sokat bókászunk Biharországban. Nemcsak az egyetemi időszakban, hanem nyaranta is. Volt, hogy naponta többször is átléptük a határt. Mutatta, hogy meddig terjedt a váradi püspökség, és a tájegységek hogyan tartoznak egybe, még ha a határ el is választotta őket. Bejártuk az Érmelléket és a Fekete-Körös völgyét. Csak később tudatosult bennem, hogy mi mindent köszönhetek neki. Ő volt a Szent László-zarándoklat megálmodója, elindítója. Halála megakasztotta ezt a folyamatot, de a Gyomaendrőd és Nagyvárad közötti szakaszt az idén is végigjárták a lelkes hívek. Ehhez a kezdeményezéséhez köthető a 2015-ben megrendezett Szent László-konferencia

A szerző felvétele

Berettyóújfaluban. Ez a Jézus Szíve-plébániában kezdődött ünnepi szentmisével, amelyet Bosák Nándor debrecen-nyíregyházi és Böcskei László nagyváradi megyés püspök, illetve Dénes Zoltán akkori berettyóújfalui plébános tartott. Hiszem, hogy lesznek követői annak a munkának, amit az atya elkezdett, és a zarándokút is meghosszabbodik egészen Zágrábig, ahogy azt ő eredetileg tervezte...

– 2005-ben muzeológus oklevelet kapott a debreceni egyetemen. Hogyan indult a pályája, és hogyan teljesedett ki?

– Első munkahelyem Hajdúnánáson volt, közművelődési munkatárs, majd az akkor formálódó helytörténeti gyűjtemény vezetője lettem. 2007-ben volt tanárom, Kapornai Judit hívására hazatértem Biharba, Berettyóújfaluba, itt a városházán kulturális menedzserként dolgoztam. Elsősorban a kulturális és civil témák ügyintézője lettem. Eleinte tartottam tőle, mert nem vagyok az adminisztráció nagymestere ma sem. Az én bihari jelenlétem azonban már az egyetemi évek alatt elkezdődött, és utána is töretlen volt. Komádiban a helytörténeti gyűjtemény tárgyainak rendszerezésében és költöztetésében vettem részt a Bihari Múzeum munkatársaival. Az egyetemi tereprgyakorlatok alatt a Széll-ház dokumentálását végeztük el, az épület aztán Pataky Emőke és Nagy Gergely műemlékvédelmi szakmérnökök munkája révén országos műemléki védelmet is kapott. A velük való kapcsolatnak köszönhettem, hogy részes lehettem – a többi között – Pocsaj és Bojt tájházainak létrehozásában. Ez a vonzalom aztán odáig vezetett, hogy összeállítottuk és bemutattuk a Biharország településeinek működő tájházakat, kiállítóhelyeket. Az első kötetben, 2009-ben a magyarországi kiállítóhelyeket vettük számba, a másodikban Bihar megyében és Váradon kalandoztunk, és ismertettük egyebek mellett Belényes, Érkörtvélyes, Érmihályfalva, Érsemjén, Gálospetri, Kiskoh stb. kulturális értékeit. Már több mint egy évtizede nagyon jól működött a magyar kultúra napjának

Főhajtás
Nadányi Zoltán
emléktáblája
előtt 2017-ben
Berettyóújfaluban.
A kulturális
menedzser
mellett balra
Bónác János,
Berettyóújfalu
alpolgármestere,
a háttérben
dr. Benke Mária
és Jelenits István

szomszédoló

megünneplése Nagyváraddal, amikor kibővült a kör testvérvárosainkkal: Nagyvárad Debrecen, Berettyóújfalu pedig Margittát vonta be. Ennek szervezésében épp 15 éve van módomban részt venni. Három éve lettem elnöke a Bihari Népművészeti Egyesületnek. Ezzel egyre kiterjedtebb kapcsolatokat alakítunk ki a Bihar megyében élő alkotókkal és formálódó szakmai szervezetekkel. Idén már volt kiállításunk a várban, és júliusban részt vehettünk a Rhédey parkban megrendezett országos vásáron is. Az egyesület közelmúltban elhunyt vezetője, Török Istvánné Marika olyan örökséget hagyott ránk, hogy az ország legeredményesebb civil szervezetei közé tartozunk ezen a területen. Vannak tagjaink a Partiumból és Erdélyből is. Gazdag hagyományokkal, tapasztalatokkal bírunk, s szívesen megosztjuk őket másokkal.

– A Bihari Népművészeti Egyesület nevét láttam a Partiumi Szabadegyetem szervezői között. Hogy került ebbe a körforgásba az egyesület?

– A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága és a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) által életre hívott, Berettyóújfaluban évente megrendezett Partiumi Szabadegyetemnek ez volt a hetedik tábora. Az első három még Bihari Nyári Egyetemként valósult meg. Balázs Géza volt a kezdeményezője és máig a szakmai vezetője; ő nemcsak nyelvész, hanem néprajzos is. Jelenleg a PKE tanszékvezető tanára. Balassa Iván volt a mestere, ezért gondolt arra, hogy Bárádon kezdjék el a munkát, de az egyik tanítványa-munkatársa, Vesszős Balázs azt javasolta, hogy inkább Berettyóújfalu legyen a helyszín. Kezdetben az Angéla Panzióban csak zárt körben hallgatták az előadásokat, aztán jeleztük, hogy mi is szívesen részt vennénk a rendezvényen. A hallgatóság változik, de vannak visszatérő vendégek és állandó programelemek is. Kezdeként várostörténeti séta, az utolsó nap a reggeli után pedig gyalogtúra a csonkatoronyhoz, emellett egy sárréti kirándulás, és a hét egyik napján átlépjük a határt. Az idén Szatmárba kirándultunk, jövőre Élesd és Rév következik. Résztvevőkből így lassan szervezők lettünk, lényegében a technikai lebonyolítást vállaltuk mint helyi szervezet. Jó lenne európai uniós forrást találni hozzá, hogy hosszabb távon is tudjuk folytatni a programot, mert ha azt a képzeletbeli botot leszúrjuk, elmondhatjuk, hogy itt van a világ közepe Biharországban.

Kocsis Csaba